

Нам'ятайте
про
Україну!

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

Редакція: Адміністрація
"Svoboda", 30 Montgomery St.
Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0907
(212) 227-4125
УНСоюз: (201) 451-2200
Нью Йорк: (212) 227-5250

PIK XC. Ч. 34. ДЖЕРСІ СІТІ І НЬО ЙОРК, СЕРЕДА, 23-го ЛЮТОГО 1983 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, FEBRUARY 23, 1983 No. 34. VOL. XC.

ВІДЗНАЧАТЬ 3-РІЧЧЯ УОК ЦЕНТРУ

Філадельфія, Па.(Х.Л.К.). — Цього місяця місцеве українська громада відзначуватиме трирічне набуття модерного, просторого і репрезентативного Українського Освітньо-Культурного Центру.

Цей український осередок, який пишається багатогранною діяльністю і двірі якого є відкриті для всіх проявів громадського, культурного чи освітнього життя міста Філадельфії, уможливив правдиву громадську дружність і професійну співпрацю. У його приміщеннях активно працює біля 20 організацій з наміром, що в скорому майбутньому ціла українська організація на громада, знайде спільну мову і створить дійсний центр всіх прощарків українського життя міста Філадельфії.

Щоб гідно відзначити це

замітне громадське досягнення, програмова референс тура УОКЦ, головою якої є Віра Андрейчик, влаштує в суботу, 26-го лютого ц.р., о год. 7-й вечора Бенкет-бенфеїс у великій залі Центру, який попередить коктейль о год. 6-й вечора в конференційній залі.

Бенкетом проведитиме інж. Лев Яцкевич, загально відомий і шанований сеньйор української громади у Філадельфії, інженер-професіоналіст і видатний журналіст.

В програмі бенкету виступить світової слави піаніст-віртуоз Роман Рудницький та оперова співачка Марія Ясінська-Мурована, якій аккомпанює Джефрі Міллер.

Всі організації Філадельфії, як і громадяни, отримали запрошення на це свято.

Появилось нове число журналу „Рідна Школа“

Нью Йорк, Н.Й. (ШР). — Нещодавно тут вийшло нове число журналу „Рідна Школа“ ч. 3 за грудень 1982 року.

В цьому числі журналу поміщено такі матеріали „Пам'яті юнаків-героїв, замордованих під Крутами“ Людмили Старицької-Черняхівської; „Про вшанування Української Гельсінської Групи“ з приводу шостої річниці УГГ та прокламації президента Рональда Регана; „Національне виховання“ Володимира Мацькова; „Материнська благословення“ Миколи Понеділка; „Українська мова в Америці“ Зіновія Квіта.

В розділі „На допомогу вчителів“ поміщено продовження з попередніх чисел статей: Святослава Караванського „Експерсія до лабораторії слова“ та О. Мудрої „Навчання в третій класі“ — основний зміст лекцій у стилі формі, та А. Вовк „Про українських і американських оленів“ — дещо „з термінології і номенклатури в школі“. З матеріалів учительської конференції, яка відбулася 26 і 27-го червня 1982 року, в цьому числі надруковано: „Оргія“

Лесі Українки Ірини Дибко, „Частини мови — діючі особи“ Дмитра Грушецького, „Зорові посібники в школі українців“ — ці матеріали подали Олена Прійма, Анна Світа та Олександра Мудра, „Роля співу на лекціях граматики в 4-й класі“ Олександри Мудрої. Про діяльність Шкільної Ради за останній рік подано в стилі інформації „Пленарне засідання Шкільної Ради“, а про кінцеві іспити в школах українознавства поміщено дописи Д. Еліва (у Рочестері, Н.Й.) та Нілі Стецьків (в Баффало, Н.Й.), а також статтю Володимира Миколи „Тринадцять років українознавства в Йонкерсі“.

В цьому випуску поміщено також думки матуристів із школи українознавства в Йонкерсі, список шкільних підручників, виданих Шкільною Радою, тощо.

Журнал має 32 сторінки. Одне число коштує 2 дол. Замовлення слід надіслати: Educational Council — UC-CA, P.O. Box 391, Cooper Station, New York, N.Y. 10276-0391.

Відбулась 48-ма Сесія Ради Митрополії УПЦеркви

Савт Бавнд Брук, Н.Дж. (ДЮОК). — В днях 9-10-го лютого ц.р., тут в конференційній залі Дому Української Культури при Осередку УПЦеркви в ЗСА, відбулась 48-ма Сесія Ради Митрополії.

Нарадами Сесії керував її голова Блаженніший Владика Митрополит Мстислав. Учасники наради вислухали детальні звіти з проведеної в 1982 році праці членів Консисторії та голів центральних прицерковних організацій і установ, які існують при УПЦеркві, та на рекомендацію Контрольної комісії схвалили їхню працю. Рівночасно учасники Сесії затвердили проект бюджетів Консисторії та Семінарії Св. Софії на 1983 рік. Схваливши дотеперішню працю науково-богословських та видавничих установ Митрополії, присвятили 1000-літньому ювілею хрищення України, Рада Митрополії також обговорила докладний звіт представників УПЦеркви в ЗСА до Світового Ювілейного Комітету Тисячоліття хрищення України та на їх рекомендацію прийняла до відома програму праці цього

Комітету, як базу для дальших підготувань до відзначення цієї величної події в історії Української Православної Церкви. Рівночасно Рада Митрополії ствердила, що святкування 1000-ліття хрищення України, як історичної події, повинно мати всеукраїнський характер.

Беручи під увагу, що в 1983 році сповниться 50 років з часу великого голоду, що його свідомо викликав Москва в Україні та під час якого в мукх голодної смерті вимерло біля 7 мільйонів українців, Рада Митрополії звертається до всіх вірних УПЦеркви активно включитись в жалобні відзначення цієї великої трагедії українського народу. Такі жалобні відзначення відбудуться на Провідні Неділю, 15-го травня 1983 року, в Осередку УПЦеркви ЗСА в Савт Бавнд Брук.

В організаційних та адміністративних справах Рада Митрополії прийняла ряд важливих постанов, які своєчасно будуть розіслані Консисторією до відомих парафій та священнослужителів УПЦеркви в ЗСА.

Померла Бронислава Шмагала

Джерсі Сіті, Н.Дж. — До Головної Канцелярії УНСоюзу наспіла вістка з Парми, Огайо, що там в неділю, 20-го лютого ц.р., на 85-му році життя померла Бронислава Шмагала, дружина покійного в.ж., довголітнього головного радного УНСоюзу Дмитра Шмагали і мати теперішнього головного радного УНСоюзу Тараса Шмагали.

Бронислава Шмагала на-

родилася 1898-го року в Угнові, повіт Рава Руська, в Західній Україні. До Америки прибула вона в 1914 році а в 1916 році вийшла заміж за Дмитра Шмагалу. Її муж помер в 1974-му році.

Покійна оосиротіла дочка Марію Бобечко та Стеллу Волошин, голову Окружного Комітету Відділів УНСоюзу в Янгстауні, і сина Т. Шмагалу разом з їхніми родинами.

Автомобільні фірми ЗСА і Японії підписали умову

Фрімонт, Каліф. — Тут під кінець минулого тижня президент відомої американської автомобільної фірми Джеренал Моторс, Ралф Б. Сміт, і президент японської фірми, що виробляє автомобілі марки Тойота,

Ейджі Тойода, підписали умову, на підставі якої будуть вони спільно виробляти автомобілі, починаючи з 1984 року.

В умові не взято до уваги спілку автомобільних робітників в ЗСА і обидва президенти рішили покликати нових робітників до праці, а не дивитися на минулий договір між спільною і Джеренал Моторс. На підставі того договору, фірма Джеренал Моторс, замикаючи свою фабрику у Каліфорнії десять місяців тому, обіцяла що буде покликувати робітників відповідно до їхнього стажу та років праці у фірмі.

Тепер президент Тойоти заявив, що його не зобов'язує цей договір і він може приймати нових робітників, не дивлячись на те, чи вони були давніше працівниками Джеренал Моторс. Значить, сотні робітників, яких звільнили десять місяців тому, будуть змушені просити про прийняття так само як і інші безробітні, які старатимуться дістати одну із 3,000 робіт при виробі нових компактних автомобілів.

Згідно з підписаною умовою обидві фірми будуть мати по 50 відсотків інвестицій у цьому фінансовому плані, але коли йдеться про сам виріб авт та приймання робітників, президент Джеренал Моторс заявив, що представник Тойоти буде, директором фабрики і тим самим буде мати рішальне слово у всіх цих справах.

Поминання при підписуванні договору спілки автомобільних робітників може викликати конфлікт, який треба буде роз'язувати через Департамент праці. Вислід його не відомий тому, що контракт Джеренал Моторс з робітничою спілкою є важливий лише до вересня 1984 року. Якщо фабрика розпочне нові праці після того речення, не буде правної причини до скарги спілки на бувших хлібодавців.

СОВЕТСЬКІ ДЕЗЕРТИРИ ПРИЛУЧУЮТЬСЯ ДО АФГАНЦІВ

Нью Йорк, Н.Й. — У щотижневій телевізійній програмі „20/20“, яку висвітлює сітка Ей-Би-Сі, передано інтерв'ю, американського журналіста Білла Редекера із шістьма молодими вояками советської армії, що перебуває на терені Афганістану, які дезертирували та тепер прилучилися до афганських повстанських відділів. Інтерв'ю, що відбулося декілька тижнів тому у повстанському таборі недалеко місцевості Кандагар у південній східній частині Афганістану зорганізувала американська організація Фрідом Гавз, яка займається питаннями прав людини.

Всі советські вояки, з якими говорив американський репортер, визнавали, що їх вислали до Афганістану під претекстом, що там вони будуть боротися із чужою земними найманими вояками. Коли вони побачили самі, що таких немає і що

ВОЛТЕР МОНДЕЙЛ БУДЕ КАНДИДУВАТИ

Ст. Пол, Минн. — Волтер Ф. Мондейл, колишній заступник президента Джиммі Картера, заявив в понеділок, 21-го лютого ц.р. у спеціальній промові, що він буде кандидувати на пост президента у наступній каденції. Свою промову він виголосив тут в столиці стеїту Мінесота, з якого він вже двічі був вибраний сенатором, в присутності біля 1,000 приятелів, між якими була також вдова по сенаторові Губертіві Гамфрі.

В. Мондейл вважає, що він є готовий бути президентом ЗСА та що має до того всі дані. Його певність підтримують члени Демократичної партії, де панує загальне переконання, що він є найкращим кандидатом та що саме його буде демократична партія висувати як свого представника.

Волтер Мондейл

У попередніх виборах 1976 і 1980 року Волтер Мондейл вів передвиборчу кампанію для Дж. Картера і прилюдно заявив, що він не має охоти сам на цей пост кандидувати. Коли тепер прилюдно проголосив, що він є кандидатом і є готовий до цього звдання, то пояснює це тим, що набрав в останніх роках досвід і знання саме у попередніх виборчих кампаніях та опісля як заступник президента впродовж чотирьох років.

У своїй 25-хвилинній промові В. Мондейл порушив понад 20 різних проблем, але ні разу не згадав про приклад партійного поді-

лу чи критики президента Рональда Регана, як аргументів для своєї кандидатури. Він є переконаний, що ті, які будуть його підтримувати є задоволені у розв'язуванні проблем на майбутнє, а не у критичні минулого.

Аналітики кандидатів на президента стверджують, що В. Ф. Мондейл має великі можливості, тому що має підтримку біля 75 багатих демократів, які обіцяли йому грошові фонди так потрібні на виборчу кампанію. Він має повну підтримку своєї родини та добре вишколеного апарату співробітників. Все це вказує на те, що він буде найповнішим кандидатом у 1984 році.

В Америці

ФЕДЕРАЛЬНИЙ СУД визнав винним відомий журнал „Нейшен“ за видруккування вмістків із спогадів колишнього президента Джералда Форда, заки вони були опубліковані. Тим редактори журналу порушили авторські права, які в ЗСА є дуже строго придержувати.

СЕНАТОР ГЕРІ ГАРТ з Кольорадо повідомив пресу, що він буде кандидувати на пост президента ЗСА від Демократичної партії. Крім цього ще кандидуваватимуть сен. Елан Кренстон, Волтер Мондейл, Джан Гленн і правдоподібно інші політичні діячі.

АМЕРИКАНСЬКІ ШКОЛИ починають вживати „роботу“, який інформує батьків, що їхні діти відсутні з лекцій. „Робот“ — це спеціальний комп'ютер, що реєструє несприятні дії і передає вістку до їхніх батьків. Такі комп'ютери вживають вже в Нью Йорку, Чикаго і Каліфорнії, де відсутність учнів є найбільша.

ПОЛІЦІЙНИЙ ЗВІТ в Нью Йорку вказує, що одна четверта всіх вбивств є зв'язана з вживанням наркотиків. Звіт вказує, що в 1981 році на 1,832 вбивства 393 були пов'язані з наркотиками, в тому 160 вбитих — це були торгівці наркотиками.

МУРИНСЬКИЙ ЩОДЕННИК „Амстердам Нюз“, що появляється в Нью Йорку у Гарлемі, стоїть перед великими фінансовими труднощами, які поглибило страйк 38 його працівників, що триває вже від 1-го лютого ц.р. Співробітники щоденника почали страйк, як протест проти чотирьохденного тижня праці, який власники щоденника запропонували для ошадності і щоб не звільняти нікого з працюючих. Наклад щоденника зменшився від 1970 року з 90,000 до 50,000 примірників.

ОБЕЗПЕЧЕНЕВА ФІРМА Еквітебл Лайф Ашшуренс повідомила, що буде будувати в Нью Йорку новий хмародр на 54 поверхи, який буде знаходитися на Сьомій авеню між 51-ю і 52-ю вулицями. Кошти побудови визначили на 175 мільйонів доларів.

ВОДІЇ АВТОБУСУ Грейгавнд та вантажного авта, що минулого місяця спричинили катастрофу в стеїту Нью Йорк, у наслідок якої згинув троє людей, стоять перед судом за необережну їзду. Водії автобусу ще також буде відповідати за порушення швидкості до 65 миль на годину там, де дозволено тільки 55 миль.

В КАТОЛИЦЬКІЙ ДІСЦЕЗІЇ Нью Йорку буде в наступних двадцяти роках на 50 відсотків менше священників, як є тепер. Це буде вимагати великих змін у веденні парохій та цілої праці католицьким населенням міста і околиці. Відповідні студії та дискусії над тією проблемою вже розпочалися.

НА ПІДСТАВІ ДОСЛІДІВ стверджено, що в ЗСА 68 відсотків дозрілого населення читає принайменше одну газету денно, а 24 відсотки також один з популярних тижневиків, що подають політичні вістки. 56 відсотків дорослих кожного дня дивиться на вечірні новинки на телевізії.

КОНГРЕСМЕН КЛОД ПЕППЕР, голова Комісії процедур в Палаті Репрезентантів, заявив, що Конгрес не повинен підносити віку, в якому працюючі особи повинні відходити на пенсію. Однак Крайова комісія для соціального забезпечення, яка рекомендує компромісовий план для врятування пенсійних фондів соціального забезпечення, пропонує піднести вік з 65 до 68 року життя. На думку Комісії, підвищення віку відходу на пенсію забезпечить фонди соціального забезпечення на наступне сторіччя.

Вшанують Валентину Переяславець у її 75-річчя

Шість років тому щоденник „Свобода“ на своїх сторінках відзначив 50-річчю славної діяльність примабалерини Валентини Переяславець.

Тоді ж було відзначено 25-річчя її педагогічної праці в американському балеті, відомому Американському балетному театрі в Нью Йорку. Спеціалізована ньюйоркська преса, такі публікації, як „Денс Нюз“ та „Денс Мегазин“, майже свої повні числа присвятили цій українці — блискучому педагогові, що й в той час „не було рівні“, як учительці балету.

За „Свободою“ і інші українські періодици присвячували теж увагу ювілеєві проф. В. Переяславець, підкреслюючи її великі заслуги зокрема для української культури.

Це вже в році 1926 В. Переяславець стала красою української балетної сцени, коли в ролі Сваніліди з балету „Копелія“ Деліба завоювала собі звання і становище безконкурентної примабалерини, спочатку в Харкові, пізніше на вистаздах до Києва, Одеси і екстрів по Україні і поза її межами. Зеніт її творчості — Львівський Театр Опері і Балету. Перебуваючи у Львові вже з 1939 року, поруч з класичною західноєвропейською, вона віддає багато уваги репертуарові українському, і вже тоді в головних зарисках намічується її майбутня педагогічна діяльність, вона допомагає молодим адептам балетного мистецтва у їхній нелегкій зате вдалій професії.

Далі прийшла еміграція. Поруч з балетними висту-

Валентина Переяславець (посередині) із своїми славними учнями (зліва) Рудольфом Нурсевим, Еріком Бруном, Марго Фонтейн і Карлею Фраччі.

пами на різних сценах, вже з Інгольштадту, знали Валентину Переяславець не тільки, як незрівнянну примабалерину, але й чудесного педагога: це в Інгольштадті вона організувала свою першу власну Балетну школу, де розпочала інтенсивно передавати танецьний багатий досвід і вміння рідній українській молоді і дітям.

Цю ж діяльність продовжувала В. Переяславець в Америці, де також протягом кількох десятиріч років вела Балетну школу на українському „давнтавіні“ в Нью Йорку, у Філадельфії в Ньюарку. Навіть тепер, коли ось великому корифеєві Балету сповнюється 75 років від народження, проф.

В. Переяславець далі працює, дає лекції, веде танецьні практичні семінари і є влітку „візитуючим професором“ для Літньої Балетної Школи Роми Прійми-Богачевської на „Верховині“, оселі Українського Братського Союзу, тощо.

Тут, у Нью Йорку, розпочався в 1951 році її праця для американського балету, яка не припинялася протягом чвертьстоліття. Серед імен її учнів є такі балетні „суперстари“ — зірки першої величини, як Марго Фонтейн, Ерік Брун, Карл Фраччі, Рудольф Нурсев і багато-багато інших імен з балетного світу.

Для прикладу ось тільки (Закінчення на стор. 4)

